

Kronik yaygın ağrı çeken kadın örnekleminde cinsel sorunlar ve cinsel distres prevalansı ve risk faktörleri

Burri A, Lachance G, Williams FM.
J Sex Med. 2014 Nov;11(11):2772-84.

Kronik yaygın kas iskelet sistemi ağrısı (KYA), genel popülasyonun %15'ini etkileyen sık görülen bir kas iskelet sistemi bozukluğu olup fibromiyaljinin başlıca semptomudur. Yapılan çalışmalarda KYA'nın kadınlarda erkeklere oranla iki kat daha fazla görüldüğü belirtilmektedir. KYA tanımında vücudun sağ/sol tarafında ve alt ve/üst kadranda ağrı olmasının yansıra ağrının özelliğinin sürekli ve aksiyal olduğu vurgulanarak KYA tanımı Amerikan Koleji Romatoloji Komitesi tarafından standardize edilmiştir. KYA depresyon, anksiyete, yorgunluk, psikolojik distres ve diğer somatik semptomlar gibi bir dizi fiziksel ve duygusal semptomla ilişkilidir. Son çalışmalarda etyoloji üzerinde durulmasına rağmen KYA'nın altta yatan nedeni tam olarak bilinmemektedir ancak bir dizi epidemiyolojik çalışmadan elde edilen kanıtlar sosyodemografik, psikososyal, duygusal, fizyolojik ve genetik faktörlerin etkileşiminin KYA'da rol oynadığını göstermektedir. Kanıtların büyük çoğunluğu aile ve çiftler arası etkileşim gibi kişilerarası ilişkilerin kronik ağrının çeşitli boyutlarında önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermiştir. KYA hafife alınan büyük bir sağlık problemidir ve yaşam kalitesinde azalma ve yetersizlik ile ilişkilidir. Cinsellik insan yaşamının tamamlayıcı bir bölümüdür ve bu yüzden yaşam kalitesinin önemli bir yönü olarak düşünülür. Son zamanlarda çeşitli çalışmalarda fibromiyalji, KYA ve kadınlarda seksüel problemlerin prevalansının yüksek olması arasında belirgin bir bağlantı olduğu bildirilmiştir. Bugüne kadar sadece çok az sayıda çalışmada genel popülasyon örnekleminde KYA çeken kadınlarda seksüel problem yaygınlığı ve risk faktörleri incelenmiştir. Bu yüzden bu çalışma KYA olan kadınlarla kontrol grubu arasındaki seksüel problemlerinin dağılımını saptamak ve KYA'lı kadınlarda cinsel fonksiyon bozukluğu ile ilişkili olabilecek psikolojik ve kişiler arası faktörleri belirlemek amacıyla yapılmıştır.

2008–2010 yılları arasında toplam 853 kişiyle yapılan tanımlayıcı ve kesitsel tipte olan bu çalışmada sosyo-demografik değişkenler, yaşam stili faktörleri ve aile yapısını içeren soru formu, Kadın Cinsel İşlev Ölçeği (FSFI; Female Sexual Function Index). Kadın Cinsel Distres Ölçeği (FSDS; Female Sexual Distress Scale) ve Londra Fibromiyalji Semptom Tarama Anketi'nden KYA'ya özgü sorular alınarak hazırlanan (London Fibromyalgia Symptom Screening Questionnaire) soru formu kullanılmıştır.

Çalışmada kadınların yaş ortalamasının 57.7 ± 11.62 yıl, eğitim süresinin ise 10.51 ± 2.74 yıl olduğu, %51'inin evli, büyük çoğunluğunun (%76) menopozal dönemde olduğu görülmüştür. 853 katılımcıdan %19.46'sının (166 kişi) KYA'ya sahip olduğu, KYA'lı kadınlar ile sağlıklı kadınlar arasında yaş dışında diğer demografik ve yaşam stili değişkenleri arasında anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir. Bu çalışmada KYA'nın yaşlı kadınlarda çok daha yaygın olduğu yaşın kronik yaygın ağrı prevalansı üzerinde büyük bir etkisi olduğu saptanmıştır.

KYA olan ve olmayan kadınlar arasında yaşam boyu lubrikasyon, seksüel ağrı ve seksüel distres, son dört hafta süresinde ise lubrikasyon ve seksüel distres açısından anlamlı farklılık bulunmuştur. FSFI'ye göre KYA olan kadınların hem yaşam boyunca hem de son zamanlarda daha fazla lubrikasyon sorunu yaşadıkları ($p < 0.01$) ve yaşam boyu daha fazla seksüel ağrı deneyimledikleri belirlenmiştir ($p < 0.05$). Ek olarak KYA olan kadınlar da son zamanlarda ve yaşam boyu cinsellikle ilgili daha fazla distres yaşadıklarını ifade etmişler. Çalışmada KYA'lı kadınlarda duygusal zeka, uyarılma ve lubrikasyon arasında anlamlı pozitif ilişki olduğu saptanmıştır. Obsesif kompulsif davranış semptomları ile son 4 haftadan daha fazla süre cinsel ağrı deneyimlenmesi arasında da anlamlı ilişki bulunmuştur. Anksiyete duyarlılığının fazla olması ile istek azlığı arasında anlamlı ilişki olduğu ve seksüel problemlerin cinsel distresi

yordayan tek bağımsız değişken olduğu ortaya çıkmıştır. İlişki memnuniyetsizliği, isteksizlik ve cinsel doyum azlığı ile ilişkili bulunmuştur. Bu çalışmada anksiyete duyarlılığı fazla olan kadınlarda daha fazla cinsel distres ve daha fazla lubrikasyon güçlüğü olduğu rapor edilmiştir.

Sonuç olarak; çalışmada cinsel ağrı problemlerinin yanı sıra cinsel distresin kronik yaygın ağrısı olan kadınlarda daha yüksek seviyede olduğu rapor edilmiştir. Bu nedenle

KYA'lı hastaların rutin bakımında seksüel problemlerin değerlendirilmesine de yer verilmesi önerilmiştir.

Çeviri

Yrd. Doç. Dr. Havva Sert,¹ Arş. Gör. Serap Çetinkaya²

¹Sakarya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü,

Hemşirelik EABD

²Sakarya Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, İç Hastalıkları

Hemşireliği AD